

בש"פ 8656/17 - מדינת ישראל נגד מוחמד אבו חאמד, איברהים אבו חאמד, חאמזה אבו חאמד, שאדי חטיב, פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 8656/17

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבים: 1. מוחמד אבו חאמד
2. איברהים אבו חאמד
3. חאמזה אבו חאמד
4. שאדי חטיב
5. פלוני

בקשה להארכת מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: כ"ג בחשון התשע"ח (12.11.2017)

בשם המבקשת: עו"ד תומר סגלוביץ; עו"ד מעיין ינאי

בשם המשיב 1: עו"ד וסים דכוור
בשם המשיבים 2-3: עו"ד עבדאללה זאיד
בשם המשיב 4: עו"ד אמירה חאג' יחיא
בשם המשיב 5: עו"ד אוסאמה חלבי

עמוד 1

1. בקשה להארכת מעצר בפיקוח אלקטרוני לפי סעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים).

עיקרי כתב האישום

2. המשיבים 1-3 הם אחים; המשיב 4 הוא גיסם; והמשיב 5, אשר היה קטין בעת קרות האירועים המתוארים בכתב האישום, הוא אחינם. על-פי המתואר בכתב האישום, תקפו המשיבים ובני משפחתם שלושה מבני משפחה אחרת, בעוד המשיבים (מלבד המשיב 4) אוחזים בידיהם סכינים וצינורות. במהלך העימות דקר המשיב 5 פעם ופעמיים את אחד המותקפים (להלן: המנוח), והאחרון נפל, תוך שהמשיבים ממשיכים להכותו. עם תום הקטטה נלקח המנוח לבית החולים, כשהוא סובל מסימני חבלה רבים, קרעים ושפשופים בכל חלקי גופו. בבית החולים נקבע מותו. אדם נוסף שהותקף באותו אירוע סבל מדימום ומכאב בעיניו, כתוצאה משימוש שעשו התוקפים בגז מדמיע. המשיבים 1-3 ו-5 הואשמו בהריגה; המשיבים כולם הואשמו בעבירה של חבלה בנסיבות מחמירות; והמשיב 4 הואשם בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

הליכי המעצר

3. בד בבד עם כתב האישום הגישו ב"כ המדינה בקשה למעצר המשיבים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. ביום 18.8.2016 קבע בית המשפט המחוזי כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת אשמתם של המשיבים, חרף חולשה ראיתית מסוימת, וכי מתקיימת עילת מעצר של מסוכנות. בתסקירי המעצר שהוגשו על-ידי שירות המבחן תוארה רמת סיכון גבוהה להישנות התנהגות אלימה מצד המשיבים 1 ו-3, רמת סיכון בינונית עד גבוהה להישנות התנהגות כאמור מצדו של המשיב 2, ורמת סיכון בינונית למעורבות בעבירות אלימות מצד המשיב 4. ברם, לאחר שמשפחת המשיבים שכרה בניין בכפר קאסם, הרחק ממקום מגורי משפחתו של המנוח, ולאור הסכם רגיעה ('עטווה') שנערך בין המשפחות, המליץ שירות המבחן על מעצר המשיבים 1-4 באיזוק אלקטרוני, ובפיקוח אחדים מבני משפחתם אשר נמצאו ראויים לכך. על בסיס זה, הורה בית המשפט המחוזי ביום 20.9.2016 על מעצר המשיבים 1-4 בפיקוח אלקטרוני. ערר שהגישה המדינה על החלטה זו נדחה בהחלטת השופט מ' מזוז מיום 29.9.2016 (בש"פ 7351/16). אשר למשיב 5, ובדומה ליתר המשיבים, נמנע שירות המבחן מהמלצה על שחרורו לחלופת מעצר; גם חלופה מוסדית שנבחנה נמצאה בלתי-מתאימה. עם זאת, שירות המבחן בחן אפשרות של מעצר המשיב 5 בפיקוח אלקטרוני בבניין ששכרה המשפחה בכפר קאסם, ובפיקוח אמו, סבו וסבתו. ברם, בשל חומרת העבירות המיוחסות למשיב 5, ותוצאותיהן הקטלניות, לא בא שירות המבחן לנוער בהמלצה סופית, נותר בהתלבטות, והותיר את סוגיית המעצר בפיקוח אלקטרוני לשיקול דעת בית המשפט. בדיון שנערך ביום 5.10.2016 שקל בית המשפט המחוזי מחד גיסא את חומרת המעשים המיוחסים למשיב 5, ומאידך גיסא את גילו ואת ההחלטה בעניינם של המשיבים 1-4. לבסוף נקבע, כי המשיב 5 גם הוא ישהה במעצר בפיקוח אלקטרוני בכפר קאסם (בפועל החל המעצר בפיקוח אלקטרוני ביום 6.10.2016, לאחר שהוגשה חוות דעת מטעם מנהלת הפיקוח האלקטרוני).

מהלך הדיונים בתיק העיקרי

4. כתב האישום הוקרא למשיבים ביום 3.8.2016, אך בשל אי-אילו חילופי ייצוג, וחומרי חקירה שביקשה ההגנה

עמוד 2

לקבל לידיה, נדחה מספר פעמים מועד מתן התשובה לכתב האישום. ביום 2.2.2017 השיב המשיב 4 לכתב האישום וביום 26.2.2017 עשו זאת יתר המשיבים. עד כה התקיימו ארבע ישיבות הוכחות, אשר במהלכן נשמעה עדותו של עד התביעה הראשון, והחלה עדותו של עד התביעה השני. מספר מועדי הוכחות שנקבעו נדחו מחמת אילוצי יומנו של בית המשפט המחוזי, ולעת הזו קבועים ארבעה מועדי הוכחות לימים 8.1.2018, 14.1.2018, 18.1.2018 ו-25.1.2018.

עיקרי טענות הצדדים

5. ב"כ המדינה טוען כי הן המעשים המיוחסים למשיבים בכתב האישום, הן תסקירי שירות המבחן - מלמדים על מסוכנות הנשקפת מן המשיבים, אשר בגינה יש להאריך את מעצרם בפיקוח אלקטרוני. זאת, לטענתו, חרף השלב הראשוני שבו מצוי הליך שמיעת הוכחות. מנגד טענו המשיבים בדיון שנערך לפני ביום 12.11.2017 כי הליך ההוכחות מתנהל באיטיות רבה וצפוי להימשך זמן רב. עוד ציינו המשיבים כי הם עמדו בתנאי הפיקוח עד כה, וקיימו את התחייבויותיהם במסגרת הסכם הרגיעה; כי חל כרסום במסכת הראייתית, וכי מחדלים מצד ב"כ המדינה הביאו לעיכוב בניהול המשפט בבית המשפט המחוזי. המשיבים גורסים אפוא כי אין הצדקה להארכת מעצרם. לחלופין הציעו המשיבים, כי אורה על שחרורם, בתנאי שלא יהו מדרום לכפר קאסם, כך שהריחוק ממשפחתו של המנוח יאיין את המסוכנות. עיקר הדגש בטיעוני המשיבים הושם על רצונם לעבוד ולהתפרנס. נוסף על כך, טען המשיב 5 כי הוא מצוי במעצר בלתי-חוקי (כפי שיבואר להלן), ועוד ביקש כי בקשת המדינה תידחה בהתחשב בשחרורו של קטין נוסף שהיה שותף לאירוע המתואר בכתב האישום. בהקשר זה טען ב"כ המדינה כי המעשים המיוחסים למשיב 5 - חמורים מאלה המיוחסים לקטין הנוסף.

דיון והכרעה

6. למקרא הבקשה, לאחר עיון בנספחיה, ולמשמע דברי ב"כ הצדדים בדיון לפני, באתי לכלל מסקנה כי יש להעתר לבקשת ב"כ המדינה, ולהאריך את מעצר המשיבים בפיקוח אלקטרוני, בד בבד עם בקשה מאת שירות המבחן להגיש תסקיר עדכני לבחינת אפשרות של יציאה לעבודה. אנמק.

7. החלטה בבקשה להארכת המעצר מחייבת איזון בין חזקת החפות העומדת למשיבים וזכותם לחירות, לבין האינטרס שבשמירה על שלום הציבור ובטחונו ועל תקינות ההליך הפלילי. "האיזון מושפע, בין היתר, ממידת המסוכנות; החשש מפני שיבוש הליכי משפט; מתקופת השהייה במעצר; מקצב התקדמותו של ההליך העיקרי; ומזהותו של הגורם האחראי להתמשכות ההליכים" (בש"פ 4659/14 מדינת ישראל נ' אלימלך, פסקה 14 (31.7.2014)). בענייננו-אנו, יש ליתן משקל לכך שהמסוכנות הנשקפת מהמשיבים ממוקדת בעיקרה בסכסוך שבין משפחתם לבין משפחת המנוח, לכך שלא דווח על הפרות של תנאי הפיקוח, ולהימשכותו הצפויה של ההליך הפלילי, שבעיקרה היא נובעת מאילוצי יומנו של בית המשפט המחוזי. כמו כן, לא נעלם מעיני הסכם הרגיעה בין המשפחות, אשר דומה כי לעת עתה עולה יפה. יחד עם זאת, המעשים המיוחסים למשיבים חמורים עד מאד, ומעידים על מסוכנות רבה. גם תסקירי שירות המבחן אינם מעודדים, ומצביעים על סיכון משמעותי להישנותה של התנהגות אלימה. זאת ועוד, יש לזכור כי מעצר בפיקוח אלקטרוני - אף כי שם מעצר יקרא עליו - טומן בחובו פגיעה פחותה בחירותו של העציר מזו הטמונה במעצר 'ממש' (ע"פ 7768/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (20.4.2016)). האיזון בין כלל השיקולים הרלבנטיים מצדיק אפוא, לטעמי, את קבלת הבקשה דנן ואת הארכת מעצרם של המשיבים בפיקוח אלקטרוני, בד בבד, כאמור, עם בחינת אפשרות של יציאה מתוחמת לעבודה.

8. לא זו אף זו, נתתי דעתי על טענות המשיב 5, אשר לפיהן הוא מצוי מזה זמן מה במעצר בלתי-חוקי. הדברים מטרידים, ובחנתיים בכובד ראש. אך לאור ההלכה הפסוקה, ולאחר חישובי-ימים, מצאתי כי לא 'כצעקתה'. ביום 27.7.2016 הוגש כתב האישום נגד המשיב 5, ולמן אותו יום עד יום 6.10.2016 הוא שהה במעצר מאחורי סורג וברח (סה"כ: חודשיים ועשרה ימים). החל מיום 6.10.2016 עד עתה שוהה המשיב 5 במעצר בפיקוח אלקטרוני (סך ימי המעצר בפיקוח אלקטרוני עד למועד שממנו מתבקשת הארכת המעצר דנן הוא 13 חודשים וששה ימים). הרי לנו תקופת מעצר 'מעורבת' - הכוללת ימי מעצר 'ממש', וימי מעצר בפיקוח אלקטרוני.

9. בבש"פ 5060/16 מדינת ישראל נ' פלוני (6.9.2016) (להלן: עניין פלוני) דנתי באופן חישובה של תקופת מעצר מעין זו; גם שם היה המשיב-העציר קטין. בהחלטתי קבעתי כי "ימי מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני אינם עולים במניין ימי המעצר במה שנוגע להארכת מעצר או חידושו", וכי בהעדר הוראה אחרת בחוק הנוער (שפיטה), ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער), מוסמך בית המשפט המחוזי להורות על מעצרו של קטין בפיקוח אלקטרוני למשך 18 חודשים (סעיף 61(א) לחוק המעצרים). דא עקא, כחודשיים לאחר החלטתי זו ניתן פסק הדין בעניין טחימר (בש"פ 4206/16 מדינת ישראל נ' טחימר (3.11.2016)), ובו נקבע (בדעת רוב השופטים נ' הנדל וצ' זילברטל) כי ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני אכן עולים במניין ימי המעצר עד למועד הארכתו או חידושו, וכי מניינם יהא ביחס של 2:1. מעט לאחר מכן, שב פלוני שנדון בעניין פלוני ותרם את תרומתו לפסיקה על אודות מעצר 'מעורב'. זאת, במסגרת בקשה נוספת שהגישה המדינה להארכת מעצרו בפיקוח אלקטרוני (בש"פ 10236/16 מדינת ישראל נ' פלוני (24.01.2017) (להלן: עניין פלוני 2017)). בהחלטה שניתנה בעניין זה קבע השופט נ' הנדל כי הלכת טחימר חלה גם על מעצר 'מעורב' של קטין. עוד נקבע שם, כי נקודת הייחוס הרלבנטית לחישוב המועד להארכת מעצרו של קטין בבית המשפט העליון היא תקופת המעצר בפיקוח אלקטרוני. משמע, לשם חישוב תקופת המעצר שעליה מוסמכת להורות הערכאה הדיונית יש לסכום את ימי המעצר - הן מאחורי סורג וברח, הן בפיקוח אלקטרוני - ביחס של 2:1 (בהתאמה), עד ל-18 חודשים. או אז, מכוח האמור בסעיפים 61(א) ו-62(א) לחוק המעצרים, ניתן יהיה להאריך את המעצר בהחלטת בית המשפט העליון בלבד, למשך 45 ימים בכל פעם (סעיף 10(ג) לחוק הנוער).

10. לא למותר לציין שעודני סבור, כפי שסברתי בעניין פלוני, כי בהתאם לנוסח החוק כיום, אין מקום לצרף ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני לימי מעצר 'ממש', במסגרת חישוב המועד להארכת מעצר בבית המשפט העליון. אמנם כפי שאבאר להלן, טענת אי-חוקיות מעצרו של המשיב 5 אינה נכונה גם לפי אופן החישוב שנקבע בעניין פלוני 2017, אך אציין רק זאת - מגוון התהיות והפרשנויות האופפות את סוגיית המעצר ה'מעורב' נובעות מ'לקונה' בחוק בכל הנוגע לחישוב מעצר שכזה. כך, נאלץ בית המשפט להכריע בעניינים המובאים לפניו על-פי מיטב הבנתו ובאמצעות הכלים הפרשניים העומדים לרשותו - יש הגורסים כך ויש הסוברים אחרת. גבי דידי אפוא, ייטיב המחוקק לעשות אם יתן דעתו על סוגיה זו, ויסדירה בחקיקה ברורה כיאות.

11. מן הכלל אל הפרט. לטענת ב"כ המשיב 5, ששה חודשים חלפו זה מכבר מעת שנעצר מרשו (אם במעצר 'ממש', אם בחישוב ימי המעצר בפיקוח אלקטרוני כאמור בעניין טחימר), ולפיכך הוא נתון במעצר בלתי-חוקי; אך לא היא. כאמור לעיל, שהה המשיב 5 במעצר 'ממש' במשך חודשיים ועשרה ימים. על-פי הלכת טחימר, שקולה תקופה זו לארבעה חודשים ו-20 ימים של מעצר בפיקוח אלקטרוני. לאלו מצטרפת תקופת המעצר בפיקוח אלקטרוני - 13 חודשים ושבעה ימים. סך הכל: 17 חודשים ו-27 ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני. על כן, בהתאם ל"נקודת הייחוס של מעצר בפיקוח אלקטרוני" - 18 חודשים - מצויה תקופת מעצרו של המשיב 5 בגדרי הסמכות הנתונה לבית המשפט המחוזי מכוח סעיף 61(א) לחוק המעצרים.

12. יחד עם זאת, צודק המשיב 5 בטענתו כי מעת שנעצר בפיקוח אלקטרוני, לא נערך בבית המשפט המחוזי דיון בעניינו מידי שלושה חודשים (סעיף 10ד(ב) לחוק הנוער); טענה אשר לא נסתרה על-ידי ב"כ המדינה. יש לתקן תקלה זו, ולבקש מבית המשפט המחוזי לקיים לאתרו, כמצוות המחוקק, דיון בעניינו של המשיב 5. אולם, עצם העובדה שנפל פגם בהליך המעצר איננה עילה לשחרור 'אוטומטי', ויש ליתן משקל לשיקולים רלבנטיים נוספים (בש"פ 1219/12 אלקריץ נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (14.2.2012)). בנדון דידן, אף כי החלטתי לקבל את הבקשה להארכת המעצר, הרי שהסכם הרגיעה, ההליך הפלילי שלא מתנהל בקצב מואץ, העדר הביקורת מידי שלושה חודשים בעניינו של המשיב 5, גם רצונם של המשיבים כולם לעבוד ולהתפרנס - כל אלה הביאוני להורות כדלקמן: בתוך 10 ימים יודיעו המשיבים לשירות המבחן בהודעה מפורטת היכן ברצונם לעבוד, מיהו המעסיק המיועד ומהן שעות העבודה. בהתאם, מתבקש שירות המבחן להגיש לבית המשפט המחוזי בתוך 30 יום מיום קבלת הודעת המשיבים תסקיר הבוחן את האפשרות לפתוח 'חלון' באיזוק האלקטרוני, שבמהלכו יוכלו המשיבים לצאת ולעבוד, ולו באופן חלקי, בפיקוח מעסיקם. ככל שיבוא שירות המבחן בהמלצה חיובית לפתיחת 'חלון' כאמור, יהא הדבר עילה להגשת בקשה לעיון חוזר בבית המשפט המחוזי (ראו בש"פ 6815/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (13.9.2016)). טענות הצדדים שמורות להם, ובית המשפט המחוזי ידון ויחליט כחוכמתו.

13. סוף דבר: אני מורה על הארכת מעצרו בפיקוח אלקטרוני של המשיבים 1-4 בתשעים ימים, ועל הארכת מעצרו בפיקוח אלקטרוני של המשיב 5 בארבעים וחמישה ימים. זאת, החל מיום 13.11.2017, או עד למתן פסק דין בעניינם בת"פ 45574-07-16 בבית המשפט המחוזי בירושלים, לפי המוקדם.

ניתנה היום, כ"ו בחשוון התשע"ח (15.11.2017).

שׁוֹפֵט